

อาร์คัสที่อุดรธานี

ดร.บัญชา ธนบุญสมบัติ

ชมรมคนรักมวลเมฆ & สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ

buncha2509@gmail.com

www.facebook.com/buncha2509

081-4242-010

ตีพิมพ์ใน นสพ.กรุงเทพธุรกิจ เซ็คชั่นจุดประกาย เสาร์สวัสดี คอลัมน์ Event Horizon

เสาร์ 14 มิถุนายน 2557

เผยแพร่ผ่านเว็บชมรมคนรักมวลเมฆที่ www.CloudLoverClub.com

และระบบห้องสมุด Buncha's Library ที่ www.facebook.com/groups/buncha2509.library

จันทร์ 16 มิถุนายน 2557

เมื่อวันศุกร์ที่ 6 มิถุนายน 2557 มีภาพเมฆประหลาดที่โด่งดังในโลกโซเชียลมีเดีย เพราะกระหน้าถูกแชร์ผ่าน facebook และ LINE อย่างรวดเร็ว และเมื่อไปอยู่ในบางเพจ ก็มีคลิก Like สูงถึง 80,000 ครั้ง ในเวลาเพียงไม่กี่ชั่วโมง

ภาพเมฆดังกล่าวนี้ยังทำให้ จส.100 โทรมาสัมภาษณ์ผมตอนประมาณ 1 ทุ่ม และในวันรุ่งขึ้น คือ เสาร์ที่ 7 มิถุนายน รายการเรื่องเล่าเสาร์-อาทิตย์ของคุณสรยุทธ ช่อง 3 ก็นำเสนอเป็นข่าวสั้นๆ ในขณะที่เดียวกันที่ทีมงานของรายการเรื่องเล่าเช้านี้ ช่อง 3 ก็โทรมาสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมจากผมในฐานะผู้ก่อตั้งชมรมคนรักมวลเมฆ

ทำไมเมฆที่ว่านี้จึงโด่งดังนัก? ลองดูรูปร่างและขนาด โดยเฉพาะเมื่อเทียบกับขนาดของเครื่องบินนะครับ

อาร์คัสที่สนามบินอุดรธานี เมื่อวันศุกร์ที่ 6 มิถุนายน 2557 เวลาประมาณ 15:30 น.

ภาพโดย พุทธิพร อินทรสงเคราะห์ สมาชิกชมรมคนรักมวลเมฆ

ภาพเมฆอันน่าทึ่งนี้ถ่ายโดย คุณพุทธิพร อินทรสงเคราะห์ (เดย์) ซึ่งทำงานอยู่ที่สนามบินนานาชาติอุดรธานี เคยเป็นสมาชิกชมรมคนรักมวลเมฆรุ่นแรกๆ และเคยโด่งดังจากภาพเมฆแม่ไก่และเมฆแมววกักมาแล้ว (ใครสนใจ แวะไปชมภาพในเว็บไซต์ชมรมคนรักมวลเมฆดูได้)

เมฆในภาพนี้จริงๆ แล้วเป็นส่วนหนึ่งของเมฆฝนฟ้าคะนองขนาดใหญ่ โดยหากเราเปรียบเทียบเมฆฝนฟ้าคะนองเป็นรถบรรทุก 10 ล้อ เมฆในภาพก็จะเป็นเสมือน “กันชนหน้า” ของรถบรรทุกนั้น เนื่องจากรูปร่างโค้งออก ทำให้นักวิชาการตั้งชื่ออย่างเป็นทางการว่า arcus (อาร์คัส) ซึ่งเป็นภาษาละตินแปลว่า ส่วนโค้ง (arc) นั่นเอง ส่วนชื่อย่อตามนิยามที่เรียกกันโดยทั่วไปคือ shelf cloud ซึ่งยังไม่มีชื่อในภาษาไทย แต่อาจเรียกว่า เมฆชั้น หรือเมฆชั้นวางของ ก็พอได้

อย่างไรก็ดีในชมรมคนรักมวลเมฆชอบเรียกอาร์คัสว่า “เมฆกันชน” ตามลักษณะเปรียบเทียบกับรถสิบล้ออย่างที่เข้ามาแล้ว แต่พอชื่อนี้ไปออกสื่อ กลับกลายเป็น “เมฆชนกัน” ไปซะนั้น (อิอิ)

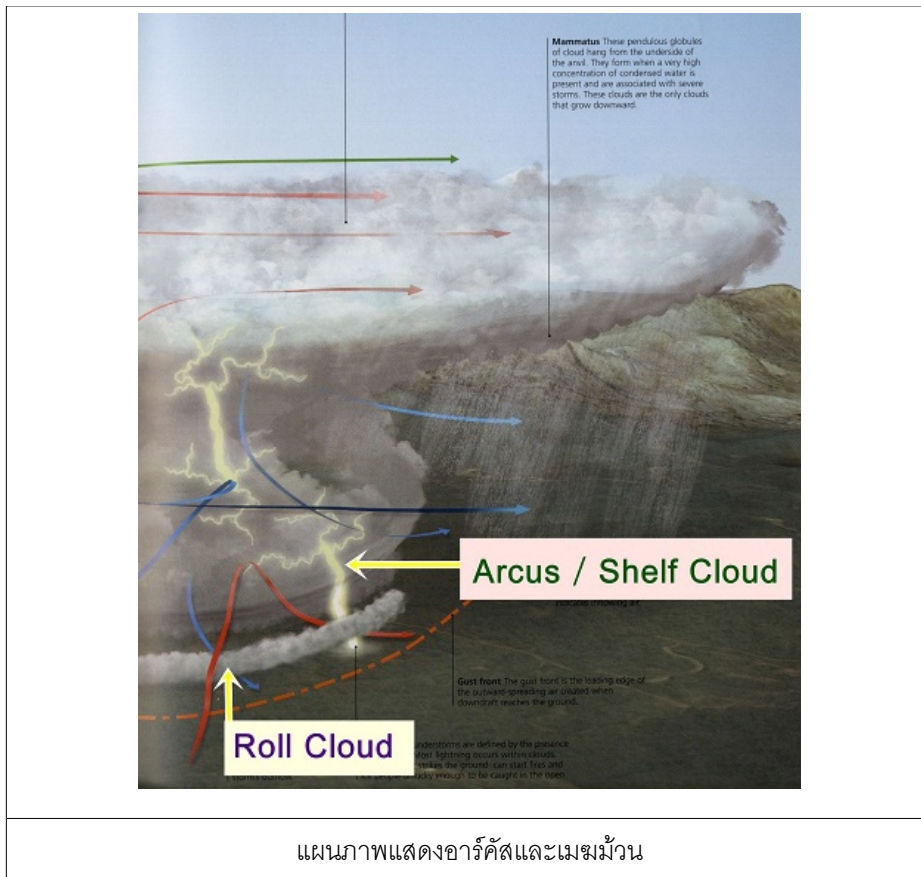
ย้อนกลับมาที่ภาพอาร์คัสกันต่อ เคยเล่าเกร็ดเล็กๆ ประกอบกับภาพนี้ว่า

"หลังจากที่ปฏิบัติหน้าที่ส่งผู้โดยสารบนเครื่องบินเสร็จ พอสะพานเทียบเครื่องบินเลื่อนตัวออกมา ภาพตรงหน้าก็ปรากฏเป็นเมฆทะมึนลอยต่ำ ขนาดโค้งกว้าง กำลังเคลื่อนที่มุ่งหน้ามาทางสนามบิน "เจอเข้าให้แล้วมัยล่ะ!!" ผมตะโกนเสียงดังพร้อมกับรีบเดินวิ่งลงบันไดเพื่อไปนั่งบนรถแท็กซี่ที่เข้าจอดที่รันเวย์เครื่องบินออกจากหลุมจอด ขณะที่รถกำลังดันเครื่องไปนั้น ผมก็เอี้ยวตัวใช้กล้องจากโทรศัพท์มือถือถ่ายภาพเจ้าเมฆกันชนนี้ตลอดทาง ถ่ายไปก็ส่งเสียงฮือฮาโหวกเหวกไปด้วย สนุกมาก ถ่ายไว้ได้หลายภาพเหมือนกันครับ

อยากจะบอกว่าของจริงสวยมากกกกกกกก ผมยอมแลกทุกอย่างเพื่อจะได้เห็นเมฆกลุ่มนี้ที่ค่อนข้างสมบูรณ์ซักครั้ง แล้วก็ได้เจอจริงๆ ดีใจมากครับ มันน่าจะมาจากการที่เราอยู่ถูกที่ ถูกเวลา และมีอุปกรณ์พร้อมบันทึก จากนั้นก็นำมาโพสต์แบ่งปันให้พี่ๆดู ที่ชมรมคนรักมวลเมฆใน facebook เป็นที่แรกครับ"

หลังจากนั้นภาพเมฆกันชนของเดย์ก็กลายเป็นตำนานเล็กๆ เนื่องจากถูกแชร์ไปอย่างรวดเร็วเหมือนไฟลามทุ่ง

ลองมาดูแผนภาพกันให้ชัดๆ ว่าเมฆกันชนหรืออาร์คัสนี้อยู่ตรงไหนของเมฆฝนฟ้าคะนอง ทั้งนี้ ผมขอแยกเป็นข้อย่อยๆ ดังนี้

หนึ่ง - เมฆทั้งก้อนคือ เมฆฝนฟ้าคะนอง หรือ คิวมูโลนิมบัส (Cumulonimbus) ดังจะเห็นว่ามีฟ้าผ่าเกิดขึ้น

สอง - อาร์คัส (arcus) อยู่บริเวณฐานเมฆ และมีลักษณะโค้งเหมือนกันชนหน้ารถดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

สาม - อาร์คัสสามารถบอทิศทางการเคลื่อนที่ของเมฆฝนฟ้าคะนองโดยรวมได้ กล่าวคือ หาก "กันชน" โค้งปองออกไปทางไหน ก็แสดงว่าเมฆทั้งก้อนมีแนวโน้มเคลื่อนตัวไปในทิศทางนั้น

สี่ - เนื่องจากอาร์คัสเป็นส่วนหนึ่งของเมฆฝนฟ้าคะนอง จึงมีความเสี่ยงจากฟ้าผ่าแฝงอยู่ โดยเฉพาะฟ้าผ่าแบบบวก (positive lighting) ซึ่งสามารถผ่าออกมาไกลจากตัวเมฆได้หลายกิโลเมตร นอกจากนี้ ในกรณีที่เมฆฝนฟ้าคะนองรุนแรง ก็จะทำให้เกิดลมกระโชก (gust wind) ออกมาจากใต้ฐานเมฆเร็วมากได้ถึง 90-160 กิโลเมตรต่อชั่วโมงเลยทีเดียว ลมกระโชกที่เร็วขนาดนี้อาจพัดพาวัตถุให้ไปกระแทกคน สัตว์ หรือโครงสร้างต่างๆ ได้

ห้า - ฝรั่งเศสหลายคนเรียก arcus อย่างไม่ต้องสงสัย โดยขอแยกเป็น 2 กรณี คือ A และ B แบบนี้นะครับ

กรณี A : เรียก arcus ว่า roll cloud (เมฆม้วน) - แบบนี้ไม่ต้องสงสัย เพราะว่า roll cloud เป็นเมฆที่มีรูปร่างยาวเหมือนทรงกระบอก แต่ไม่อยู่ติดกับเมฆฝนฟ้าคะนอง (ดูในแผนภาพ & ภาพของคุณ P.Chictakarnathikit)

เมฆม้วน (roll cloud) ที่บางมด เมื่อวันพฤหัสบดีที่ 1 กันยายน 2554 เวลา 17:34 น.

ภาพโดย P.Chictakarnathikit

กรณี B : เรียก arcus ว่า wall cloud (เมฆผนัง) - แบบนี้ไม่ถูกต้อง เพราะว่า wall cloud เป็นส่วนหนึ่งของเมฆซูเปอร์เซลล์ (supercell) ซึ่งเป็นเมฆที่อาจทำให้เกิดทอร์นาโดได้

ในกรณีข้อหานี้ หากสนใจรายละเอียด ก็ลองค้นคำว่า roll cloud และ wall cloud ในอินเทอร์เน็ตดู คุณผู้อ่านจะพบว่าความสับสนเกิดจากการที่ roll cloud และ wall cloud มีรูปร่างบางอย่างคล้ายกับ arcus คือถ้าเห็นแค่ภาพบางส่วนจะแยกได้ยาก (หรือแยกไม่ออกเลยทีเดียว) ต้องดูภาพใหญ่ หรือมีข้อมูลอื่นประกอบ จึงจะตัดสินได้ว่าเป็นอะไร

ชมทรัพย์ทางปัญญา

สนใจข้อมูลเพิ่มเติม ดูได้จากเว็บชมรมคนรักมวลเมฆที่ www.CloudLoverClub.com แล้วค้นด้วยคำว่า arcus